

Górecki Henryk Mikołaj (1933-2010)

Mistrz polskiej awangardy muzycznej [XX wieku](#), w latach siedemdziesiątych dokonał odnowy muzyki w stylu *nowej prostoty*, a w roku 1992 zyskał wielką sławę światową swoją [Trzecią Symfonią](#), której nagranie sprzedane zostało w liczbie ponad miliona egzemplarzy

Urodził się w Czernicy na Śląsku. Wojna i trudne warunki życia spowodowały, że szkolną edukację muzyczną rozpocząć mógł dopiero w wieku dziewiętnastu lat. Uczył się w pobliskim Rybniku, po czym w Katowicach studiował kompozycję u Bolesława Szabelskiego (lata 1955-69).

Jego twórczość z przełomu lat pięćdziesiątych i sześćdziesiątych w nowatorski sposób operowała bogatą paletą nowoczesnych środków, od techniki [dodekafonicznej](#) i [serialnej](#) (polegającej na porządkowaniu wysokości [dźwięku](#) i innych elementów, np. [rytmu](#), [dynamiki](#), w szeregi nazywane seriami, które w toku utworu ulegały różnym przekształceniom), po technikę [sonorystyczną](#) (z pierwszoplanową rolą barwy i [faktury](#)), przynosząc mu opinię twórcy awangardowego. Żywo przyjęte zostały już pierwsze wykonania jego utworów; szczególnie [Epitafium na chór mieszany i zespół instrumentalny](#) (1958 r.).

W wieku 26 lat odniósł dwa wielkie sukcesy: za utwór [Monologhi na sopran i trzy grupy instrumentalne](#) otrzymał I nagrodę na Konkursie Młodych Kompozytorów Związku Kompozytorów Polskich, zaś jego orkiestrowe [Scontri](#) (z jęz. wł. *zderzenia*) wywołały sensację na Festiwalu Warszawska Jesień z 1960 roku. Natomiast [I Symfonia 1959](#) została nagrodzona pierwszą nagrodą na paryskim II Biennale Młodych w roku kolejnym.

Na początku lat sześćdziesiątych rozpoczyna się też proces upraszczania języka dźwiękowego. Sięganie do motywów czerpanych z muzyki ludowej, a także z muzyki przeszłości w kompozycjach orkiestrowych [Trzy utwory w dawnym stylu](#) (1963 r.) i [Muzyka staropolska](#) (lata 1967-69) staje się cechą późniejszej twórczości Góreckiego.

Początek lat siedemdziesiątych, z kompozycją [Ad Matrem \(„Do matki”\) na sopran, chór mieszany i orkiestrę](#) (w 1973 r. otrzymała ona I nagrodę na Międzynarodowej Trybunie Kompozytorów UNESCO w Paryżu) otwiera kolejną fazę w

twórczości Góreckiego. Przeważają tu kompozycje o wielkich rozmiarach, zwykle z udziałem chóru i głosów solowych. Należą do nich m.in. [II Symfonia „Kopernikowska” na sopran i baryton solo, chór mieszany i orkiestrę](#) (1972 r.), psalm [Beatus vir na baryton solo, chór mieszany i wielką orkiestrę](#) (1979 r.) i [III Symfonia „Symfonia pieśni żałosnych” op. 36 na sopran solo i orkiestrę](#) (1976 r.). Kilkanaście lat później przyniosła ona kompozytorowi niezwykłą sławę na całym świecie, dzięki płycie z udziałem Dawne Upshaw wydanej przez Nonesuch w 1992 r.

Henryk Mikołaj Górecki, III Symfonia Symfonia pieśni żałosnych op. 36

Na przestrzeni kolejnych lat powstał szereg utworów na chór mieszany *a cappella* o inspiracjach religijnych i ludowych; wśród nich [Amen op. 35](#) (1975 r.) i [Szeroka woda op. 39](#) (1979 r.), [Totus tuus op. 60](#) (1987 r.), a także [Pięć pieśni kurpiowskich](#) (2002 r.). Wśród utworów instrumentalnych ogromną popularność zyskał dedykowany Elżbiecie Chojnackiej, porywający żywiołowością i energią [Koncert na klawesyn \(lub fortepian\) i orkiestrę smyczkową](#) (1980 r.).

Henryk Mikołaj Górecki, Koncert na klawesyn i orkiestrę smyczkową op. 40

Kompozytor zmarł 12 listopada 2010 r. Jego pamięci poświęcony został Festiwal Kompozytorów Polskich w Bielsku-Białej (październik 2011 r.), oraz szereg koncertów w kraju i za granicą, a także innych wydarzeń (np. konkurs na plakat pamięci artysty w ramach 22. Biennale Plakatu Polskiego).

Henryk Mikołaj Górecki, Ad Matrem op. 29

dr Katarzyna Naliwajek-Mazurek

Więcej o Henryku Mikołaju Góreckim dowiesz się z Kolekcji Specjalnej NINATEKI Trzej Kompozytorzy - www.trzejkompozytorzy.pl.

Ciekawostki

W pierwszą rocznicę śmierci polskiego kompozytora, 8 listopada 2011 roku w Le Poisson Rouge w Nowym Jorku odbył się koncert Henryk Mikołaj Górecki in memoriam w wykonaniu zespołów Jack Quartet oraz Ensemble Signal pod batutą Brada Lubmana. Wykonano *Kleines Requiem für eine Polka* oraz *Kwartet smyczkowy nr 2 op. 64 Quasi una Fantasia*. Pomysłodawcami koncertu byli nowojorski impresario muzyczny Ronen Givony i Anna Perzanowska, kurator programu muzycznego w Instytucie Kultury Polskiej w Nowym Jorku.